

Слово про похід Ігорів (скорочено)

Автор Невідомий

Заспів

Чи не краще нам буде почати старими словами розповідь про похід Ігоря, Ігоря Святославича. Не так, як робив це Боян, давній співець, бо він розтікався мислю по древу, злітав сизим орлом під хмари.

Автор же хоче розказати про реальні події, отже, він наповнив серце своє мужністю. Саме Ігор і почав масштабну і жорстоку війну проти половецьких орд, які зазіхали на землі руські.

Ігор вирушає в похід

Ігор чекає на свого брата Всеволода. Брат пропонує князеві скоріше сідати на коней, бо військо його вже давно готове до походу. Чекають воїни тільки знаку.

В цей час русичі спостерігають затемнення сонця. Такий знак не може віщувати нічого доброго. Та Ігор звертається до дружини зі словами, що краще бути вбитим, ніж полоненим. Він хоче або положити голову, або випити шоломом Дону.

Та навкруги темрява, ніч лякає грозою, літають перелякані птахи. Зі страшним свистом з'являється Див (лісовий демон у народних віруваннях). Половці біжать до Дону перелякані.

Але Ігор вирішує не відкладати задуманого.

Перша битва з половцями

Наступила ніч. Русичі зупинилися відпочити. Зранку в п'ятницю вони вийшли на бій з половцями (налякані половці в оригінальному тексті представлені здебільшого образами Гзака і Кончака сідали на конів і бігли з місця битви) і перемогли їх. Забрали в полон половецьких дівчат, набрали багато різного добра. Стільки, що "покривалами почали болото мостити". Та Ігор не захотів нічого брати із собою, крім бойових знамен ворогів.

Дружина хоробра дрімає в полі, а половці в цей час збирають полки.

Друга битва з половцями

Наступного дня на небі зійшла кривава зоря, небо було вкрите чорними хмарами, які хотіли "покрити чотири сонця".

Вітри віють стрілами на дружину Ігоря, гуде земля. На полі видно велику кількість половецьких стягів.

Хоробрий Всеволод б'є наліво і направо. Скрізь залишаються вбиті його рукою половці.

Автор згадує історію Руської землі: віки Трояна, часи правління Ярослава. Згадує зі зневагою про Олега Святославича, який "сіяв стріли по всій землі". В часи його

князювання загинуло багато русичів, бо він любив крамолу та усобиці. Багато бачила земля походів та битв, але такої битви, як тепер, вона не бачила! Цілий день билися хоробрі воїни. Вся земля стала червоною від крові, вкрили її трупи.

Пожалівши свого брата Всеволода, Ігор завернув до нього полки. Билися вороги два дні, а на третій перемогли половці. Всеволод і Ігор потрапили в полон, але до різних ханів.

Уся природа тужить.

Туга Руської землі

Закінчилися багаті для Руської землі часи. Тепер брат піднімає руку на брата. Не ходять вони більше разом воювати проти невірних. Зате ті набігають на наші землі.

Жінки плачуть за чоловіками, загиблими у бою. Стогне Руська земля, а князі не можуть знайти злагоди між собою.

Автор жалкує, що Ігор та Всеволод "біду розбудили". Адже половці боялися Святослава, який посадив Кобяка в темницю. Вони навіть співають про Святослава пісні. Ігор же потопив славу на дні Каяли. Тепер він невільник.

Сон і золоте слово Святослава

Святославові у Києві сниться, що на нього одягають чорне покривало, наливають синє вино, змішане з отрутою. В теремі немає стовпа, що теж погана прикмета. А над Руссю кружляють ворони.

Бояри говорять князеві про те, що його просто взяла за серце туга, що сталося нещастя з руськими князями та що половці панують на Руській землі.

Тоді Святослав виголошує "золоте слово". Згадує він своїх синів Ігоря і Всеволода. Говорить князь про те, що забули славу великого Ярослава, а думають тільки про свої крамольні справи, та ніхто не хоче прийти на допомогу іншому.

Святослав звертається до суздальського князя Всеволода, просить його прийти на допомогу. Звертається також до Рюрика й Давида, щоб об'єдналися вони. Хай прийде і Ярослав Осмомисл, князь Галицький, князі Роман та Мстислав. Вихваляючи їхні чесноти, просить забути про усобиці, тому що на першому місці у князів повинні стояти державні інтереси. Інакше вони "наводять поганих на Руську землю".

Святослав згадує, що полоцький князь Всеслав тричі намагався захопити Київ та нарешті захопив престол. Але не минути йому суду Божого.

Слово Святослава наповнене тугою за часами злагоди між князями.

Плач Ярославни

Голос Ярославни розноситься на Дунаю. Вона плаче-причитає не тільки за своїм чоловіком, але і за всіма воїнами, звертаючись з проханням про допомогу до Дніпра-Словутича, до вітру, до сонця. Вона хоче полетіти зозулею та омочити бобровий рукав у ріці Каялі, щоб витерти князеві його страшні рани.

Ніби у відповідь на прохання Ярославни Бог вказав шлях Ігорю до втечі з полону "із

землі Половецької на землю Руськую".

Втеча і повернення князя

Опівночі Овлур подає йому знак, щоб князь скористався можливістю. Князь "поскочив горностаєм в комиші" та сів на коня.

Скоро Кончак із Гзаком помітили відсутність Ігоря й пустилися в погоню. Однак природа була проти них. Тоді вони вирішили утримати Ігорева сина Володимира, одруживши його з дочкою Кончака.

Ігор повернувся додому. Народ почав його славити. Дівчата співають про його повернення, міста радіють.

Коментарі та пояснення до твору

"Слово про Ігорів похід" (або "Слово о полку Ігоревім") було знайдене графом Олексієм Мусіним-Пушкіним наприкінці XVIII ст. у складі "Хронографа", на початку 1790-х рр. воно було надруковане.

Оригінал твору згорів під час пожежі 1812 р. разом з будинком графа. На той час з ним докладно не ознайомився ніхто із серйозних дослідників. Це дало підстави твердженням про фальсифікацію пам'ятки, але непідробність "Слова" була доведена багатьма фактами. Дослідники визначають час його написання не раніше, ніж XII ст. Питання про авторство залишається відкритим.

Тема твору — зображення невдалого походу новгород-сіверського князя Ігоря на половців 1185 році. Ідеологічно "Слово" стало палким закликком до єднання всіх руських князів у важкі для держави часи. Головний герой-образ твору – земля Руська. В самій поемі багато образів-символів, як-от чотири сонця (чотири князі), соколи (Ігор та його дружина), лихі віщування природи (попереджають Ігоря про недоречність походу на половців у цей час). Композиція твору складається зі вступу (пісня Бояна з роздумами автора над тим як саме описати події), основної частини (кількох оповідань про похід) та заключної частини, де Ігор повертається додому.

"Слово про похід Ігорів" — не тільки найвидатніша пам'ятка давньоруської літератури, але й зразок героїчного епосу народу. Невідомий автор закликає берегти й любити Русь-Україну, примножувати її багатства.